

**ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

«Τα σχολεία αναζητούν την ιστορία τους» Οδηγός Εκπαιδευτικού

Επιστημονική-Συντακτική Ομάδα

Μαρία Βλαχάκη, Σόνια Γελαδάκη, Ευαγγελία Κανταρτζή,

Γιώτα Παπαδημητρίου, Σοφία Παπαδημητρίου

Αθήνα 2020

«Τα σχολεία αναζητούν την ιστορία τους»

Σκοπός και στόχοι του Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Ο Σκοπός του Εκπαιδευτικού Προγράμματος έρχεται να συμπληρώσει τις ήδη υπάρχουσες δράσεις του Μουσείου ενισχύοντας εκπαιδευτικούς και μαθητές να ασχοληθούν ενεργά με την τοπική ιστορία και ειδικότερα την τοπική εκπαιδευτική ιστορία, να γίνουν "ερευνητές" και να αναδείξουν την ιστορία των σχολείων που εργάζονται και φοιτούν, να μελετήσουν αρχαιακό υλικό, να συλλέξουν προφορικές μαρτυρίες, να δημιουργήσουν οπτικοακουστικές εφαρμογές, να διατυπώσουν συμπεράσματα για την εκπαιδευτική ζωή στο παρελθόν, να αφυπνίσουν την εκπαιδευτική μνήμη, να αναστοχαστούν την εκπαιδευτική ζωή στο παρόν μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα εκπονήσουν και να ανοίξουν το σχολείο στην κοινότητα.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «**Τα σχολεία αναζητούν την ιστορία τους**» απευθύνεται στους/στις εκπαιδευτικούς των Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Το Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης με τη λειτουργία του, τα εκθέματα και τις δράσεις που υλοποιεί ερευνά και μελετά την ιστορία της παιδείας:

- Διοργανώνει κάθε έτος Διεθνείς Μαθητικούς Διαγωνισμούς με το Τμήμα Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Αναμνήσεις από τα σχολικά χρόνια, Το σχολείο που ζήσαμε- Το σχολείο που ονειρευόμαστε, Στιγμές από την ιστορία του σχολείου, Ένα σχολείο διηγείται, Η ιστορία των σχολείων).
- Υλοποιεί Πανελλήνια Συνέδρια μέσω των οποίων προωθείται η έρευνα με τη ιστορία της εκπαίδευσης.
- Πραγματοποιεί εκδόσεις (βιβλία και Πρακτικά συνεδρίων) με σχετικά θέματα.
- Συμμετείχε στο έργο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής "Ιστορική Συλλογή" με παραχώρηση υλικού προς ψηφιοποίηση και συγγραφή άρθρων.
- Είχε την επιστημονική επιμέλεια δημιουργίας Ντοκιμαντέρ «Να μαθαίνω γράμματα» για την ιστορία της εκπαίδευσης από την άλωση έως τις μέρες μας.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Τι είναι ιστορία είναι το πρώτο ερώτημα το οποίο τίθεται όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με τη διαπραγμάτευση του θέματος αυτού. Η ιστορία είναι η συστηματική μελέτη των ανθρώπων στο παρελθόν (Bloch, 1994). Η ιστορία είναι η γνώση του παρελθόντος και η αναγωγή αυτής της γνώσης στο επίπεδο της σύγχρονης πραγματικότητας. Είναι η μελέτη του παρελθόντος για την καλύτερη κατανόηση του παρόντος (Sebba, 2000:46). Η ιστορία γράφεται και ξαναγράφεται, αφού κάθε εποχή διαθέτει διαφορετικές τεχνικές και προπαντός άλλη οπτική. Σύμφωνα με τον Prost (1996) η ιστορία δεν είναι ένα αρχείο γνώσεων που δεν έχει ακόμη συμπληρωθεί, αλλά το σύνολο των απαντήσεων σε ερωτήματα που δεν έχουν ακόμη τεθεί. Η Ιστορία είναι λοιπόν ένα πεδίο από μόνο του ευρύ και δύσκολο.

Η ιστορία όμως δε διδάσκεται ποτέ χωρίς κίνητρα. Η Ιστορία είναι πάντα μια επιλογή από έναν άπειρο αριθμό γεγονότων από τα οποία ο καθένας κάνει τη δική του επιλογή με βάση τις δικές του αξίες. Η αφήγηση των γεγονότων γίνεται γιατί από αυτά βγαίνουν κάποια συμπεράσματα. Η επιλογή των τρόπων αφήγησης και των τρόπων αιτιολόγησης των κοινωνικών φαινομένων στηρίζεται σε ένα πλέγμα κοινωνικών αντιλήψεων.

Τι πρέπει να περιλαμβάνει ένα βιβλίο ιστορίας ή ειδικότερα ένα σχολικό εγχειρίδιο ιστορίας; Ο προβληματισμός αυτός κάνει το μάθημα της ιστορίας εξαιρετικά δύσκολο. Η διδασκαλία της ιστορίας είναι σε γενικές γραμμές η πιο επίσημη μορφή διαχείρισης του παρελθόντος (Moniot, 2002:50). Ένα τρίτο σημείο που κάνει ιδιαίτερα ευαίσθητο το μάθημα αυτό είναι ότι συνήθως η ιστορία συνδέεται με τη δημιουργία εθνικής διαπαιδαγώγησης και περιορίζεται με την τεχνική της απλουστευμένης αφήγησης ιστορικών περιστατικών και της περιγραφής των κατορθωμάτων εθνικών ηρώων (Sebba, 2000:9). Σχεδόν σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη η ιστορία παρουσιάζεται μέσα από την ιστορία του εθνικού κράτους και της κουλτούρας της πλειονότητας ενώ ταυτόχρονη είναι η προσπάθεια μείωσης και περιθωριοποίησης της ιστορίας και της κουλτούρας των άλλων εθνών (Πανταζής, 2004: 85).

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας σύμφωνα με το νέο αναλυτικό πρόγραμμα (ΔΕΠΠΣ) :

«Γενικός σκοπός διδασκαλίας της ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης. Η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης αφορά την κατανόηση των ιστορικών γεγονότων μέσα από την εξέταση αιτίων και αποτελεσμάτων, ενώ η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης αφορά την κατανόηση της συμπεριφοράς των ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις και τη διαμόρφωση αξιών και στάσεων που οδηγούν στην εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και μέλλον. Έτσι με τη διδασκαλία της ιστορίας ο μαθητής μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο την επίγνωση ότι ο ιστορικός κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την αντίληψη ότι ο σύγχρονος ιστορικός συνδέεται άμεσα με τη ζωή του. Ο σκοπός της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης συνδέεται έτσι με το γενικότερο σκοπό της εκπαίδευσης που αναφέρεται στην προετοιμασία υπεύθυνων πολιτών» (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών, 2001 3915).

Κύριος σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας, λοιπόν, σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα είναι η ιστορική σκέψη και η ιστορική συνείδηση. Λέγοντας ανάπτυξη ιστορικής σκέψης εννοούμε την ικανότητα του μαθητή να κατανοεί αιτιώδεις σχέσεις

των ιστορικών γεγονότων, τα κίνητρα και τις αξίες των δρώντων προσώπων κι ομάδων, σχέσεις αλληλουχίας, συσχέτισης, εξέλιξης, να αξιολογεί, να διαλέγεται επιστημονικά και να επιχειρηματολογεί κ.λ.π. (Γουστέρης, 1998: 35). Η ιστορική σκέψη συνιστά κριτική σκέψη. Είναι το αποτέλεσμα έξι αλληλεπιδρώντων παραγόντων: της ιστορικής σημασίας, της χρήσης πρωτογενών και δευτερογενών πηγών, της κατανόησης της συνέχειας και της αλλαγής, των αιτιών κι αποτελεσμάτων, της υιοθέτησης ιστορικής οπτικής, της κατανόησης των ηθικών διαστάσεων της ιστορίας.

Τέτοιες δεξιότητες είναι η αναλυτική και συνθετική ικανότητα, η επιχειρηματολογία, η τεκμηρίωση, η διακρίβωση της αιτιότητας που συνδέει τα ιστορικά γεγονότα μεταξύ τους, η αποκάλυψη των αξιών και των κινήτρων που καθοδήγησαν τη δράση ατόμων και ομάδων, η κατανόηση της ιστορικότητας των γεγονότων και των φαινομένων, η πολυσήμαντη ιστορική ενσυναίσθηση. Ιστορική συνείδηση είναι η σχέση που οι άνθρωποι σε κάθε εποχή διαμορφώνουν και η σημασία που αποδίδουν στο παρελθόν, αλλά και οι προσδοκίες που καλλιεργούν για το μέλλον ή τους φόβους που έχουν γι' αυτό. Η ιδιαίτερη συνάρθρωση παρόντος-παρελθόντος-μέλλοντος είναι το ειδοποιό γνώρισμα, το δομικό στοιχείο της ιστορικής συνείδησης σε κάθε κοινωνία (Νέα Προγράμματα Σπουδών Ιστορίας, 2018). Σύμφωνα με τον Παπανούτσο ιστορική συνείδηση είναι «η αντίληψη ότι ο κόσμος του ανθρώπου έχει αρχίσει από χρόνους που χάνονται μέσα στους αιώνες και στο διάβα τους εξακολουθεί να πλουτίζει και να φτωχαίνει, να προκόβει και να φθίνει...όσο υπάρχει ο άνθρωπος» (Γουστέρης, 1998,:36). Σύμφωνα με τον Πελαγίδη στη διδασκαλία της ιστορίας έχει πρωταρχική σημασία το τρίπτυχο ιστορική γνώση- ιστορική σκέψη-ιστορική διερεύνηση. Με την ιστορική γνώση εξετάζουμε το ιστορικό γεγονός, με την ιστορική σκέψη αναζητούμε τα βαθύτερα αίτια αυτού του γεγονότος και με την ιστορική διερεύνηση τεκμηριώνουμε με ιστορικά στοιχεία την ερμηνεία που δίνουμε στο γεγονός (Πελαγίδης, 2001-2: 4).

Η χρήση Πηγών στην Ιστορία

Λέγοντας «πηγές» εννοούμε τα κατάλοιπα του παρελθόντος που συμβάλλουν ώστε να ανασυνθέσουμε το παρελθόν. Στο μάθημα της Ιστορίας πρόκειται για τα στοιχεία που συνήθως περιλαμβάνονται στο βιβλίο μας και σπανιότερα προέρχονται από άλλες πηγές και στοχεύουν στο να δείξουν, να φωτίσουν και να ερμηνεύσουν ό,τι εκτίθεται, με μορφή ιστορικής αφήγησης, στις σελίδες τους εγχειριδίου. Μπορούμε να πούμε ότι οι «πηγές» αντιδιαστέλλονται στο μάθημα και στο κείμενο του σχολικού εγχειριδίου που έχουν οργανωθεί για διδακτικούς σκοπούς. Το τεκμήριο υπάρχει όμως ως φορέας πληροφορίας πριν χρησιμοποιηθεί για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οι πηγές που περιλαμβάνονται στα σχολικά βιβλία διακρίνονται σε:

- Γραπτές. Πρόκειται για τα διάφορα παράλληλα κείμενα-παραθέματα (απομνημονεύματα, ιστοριογραφικά, λογοτεχνικά, δημοσιογραφικά κείμενα, επιστολές, επίσημα κ.λ.π. έγγραφα της εποχής που εξετάζουμε κ.α.). Οι πηγές αυτές δίνουν πληροφοριακά στοιχεία, σκέψεις, σχόλια, κριτική, περιγραφές, χαρακτηρισμούς για κάποιο πρόσωπο ή γεγονός.
- Σε παραστατικές εικόνες, σκίτσα, πορτρέτα, χάρτες, γελοιογραφίες, σε σχέση με τα στοιχεία των αντίστοιχων σελίδων.

Υπάρχουν όμως ακόμα και μπορούν να αξιοποιηθούν και άλλα είδη πηγών όπως:

- Ηχητικά ντοκουμέντα (παλιά τραγούδια, λόγιοι, μαγνητοφωνήσεις ραδιοφωνικών εκπομπών, προφορικές μαρτυρίες)
- Οπτικά ντοκουμέντα (κινηματογραφικά και τηλεοπτικά έργα)
- Ηλεκτρονικής πηγές και οι λεγόμενες απτικές δηλαδή ιστορικά αντικείμενα (νομίσματα, σφραγίδες, όπλα κ.λ.π.), καλλιτεχνικά έργα, κτίρια, αντικείμενα καθημερινής χρήσης, ιστορικοί και αρχαιολογικοί χώροι (Πελαγίδης, 31).

«Εναλλακτικό τρόπο προσέγγισης των ιστορικών γεγονότων αποτελεί και η μελέτη των πηγών, με την οποία οι μαθητές εισάγονται στην ιστορική έρευνα και αναπτύσσουν την κριτική σκέψη τους με αφορμή τη μελέτη των ιστορικών προβλημάτων. Με τη μελέτη των ιστορικών πηγών οι μαθητές αποκτούν ικανότητα αναγνώρισης των σημαντικών χαρακτηριστικών των ιστορικών γεγονότων, ικανότητα περιγραφής και ανάλυσης αυτών των χαρακτηριστικών, καθώς και ικανότητα εξαγωγής λογικών συμπερασμάτων». (ΔΕΠΠΣ, 3941).

- ✓ Η χρήση της ιστορικής πηγής δίνει στον μαθητή τη δυνατότητα να σχηματίζει μια δική του άποψη. Ο μαθητής αυτενεργεί και βιώνει αυτό που μαθαίνει.
- ✓ Με τις πηγές και τη συνεκτίμησή τους παρέχεται η δυνατότητα της σφαιρικής (εκτίμησης των διδαγμένων) προσέγγισης της γνώσης. Αποφεύγεται δηλ. η μονοδιάστατη θεώρηση και ενθαρρύνεται η διατύπωση πολλαπλών ερμηνειών.
- ✓ Με τον έλεγχο αξιοπιστίας των πηγών ο μαθητής μαθαίνει, όχι μόνο να ανακαλύπτει τη γνώση, αλλά και να ελέγχει το βαθμό της αντικειμενικότητάς της. Προάγονται στόχοι που αφορούν τόσο στη δηλωτική όσο και στη διαδικαστική ιστορική γνώση. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε μία δημιουργική, διερευνητική κι ανακαλυπτική μαθησιακή διαδικασία. (Μαθαίνει και συγχρόνως μεταβάλλεται δηλ. σε δημιουργικό παράγοντα διδασκαλίας περιορίζοντας ταυτόχρονα το δασκαλοκεντρισμό του δασκάλου).
- ✓ Με τις ιστορικές πηγές καλύπτονται και οι 4 βασικές αρχές της διδασκαλίας στην ιστορία. Της αυτενέργειας, της βιωματικότητας, της συνολικότητας, της εποπτικότητας.

Τοπική Ιστορία

Τα τελευταία χρόνια είναι ολοένα αυξανόμενη η μελέτη της Τοπικής Ιστορίας, μιας ιστορίας που ξεκινάει από τα προσωπικά βιώματα των μαθητών, από τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά τους και συνδέεται με τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας. Η τάση αυτή έχει επηρεάσει το σχολικό πρόγραμμα της Ιστορίας με θετικό τρόπο και στα προγράμματα της Γλώσσας, της Μελέτης Περιβάλλοντος και της Ιστορίας υπάρχουν συγκεκριμένες προτάσεις για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και projects.

Μέσα από τις δραστηριότητες της τοπικής ιστορίας οι μαθητές/τριες θα γνωρίσουν σταθμούς στην Ιστορία του τόπου τους και θα ασκηθούν σε νέους τρόπους εργασίας. Σύμφωνα με τα ΔΕΠΠΣ στα οποία δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη μελέτη της Τοπικής Ιστορίας, με τον όρο «*Τοπική Ιστορία*» εννοείται «*η συνολική (κοινωνική, πολιτισμική, οικονομική και πολιτική) ιστορία ενός συγκεκριμένου τόπου σε συσχέτισμό με την Ιστορία του ευρύτερου γεωγραφικού χώρου στον οποίο βρίσκεται (επαρχία, γεωγραφικό*

διαμέρισμα), αλλά και με την εθνική και παγκόσμια ιστορία, όσο αυτό είναι εφικτό» (ΔΕΠΠΣ, 3942).

Με τη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας επιδιώκεται να έρθουν οι μαθητές/τριες σε επαφή με ιστορικά στοιχεία, να εθισθούν στην παρατήρηση και την έρευνα, να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας, να διευκολυνθούν στην κατανόηση της γενικής ιστορίας.

Με τα νέα αναλυτικά προγράμματα Ιστορίας οι προτάσεις αυτές είναι περισσότερο ευδιάκριτες τόσο ως προς τη μεθοδολογία

«Το έργο του ιστορικού βασίζεται στα στοιχεία που αντλεί από κάθε μορφή ιστορικών πηγών, όχι μόνο τις «παραδοσιακές» πηγές (έγγραφα, αρχαιολογικά σύνολα, αρχαιολογικά ευρήματα, επιγραφές κλπ.) αλλά κάθε κατάλοιπο του παρελθόντος (αντικείμενα καθημερινής χρήσης, σχολικά τετράδια, οικογενειακές φωτογραφίες κλπ.), γιατί η Ιστορία είναι πανταχού παρούσα».

Όσο και ως προς τις θεματικές που προτείνονται καθώς δίνεται έμφαση στην κοινωνική ιστορία με στόχο την καλλιέργεια ανθρωπιστικών αξιών και στην ιστορία της καθημερινής ζωής των ανθρώπων. Στο νέο περιεχόμενο της Ιστορίας οι μαθητές ενθαρρύνονται να ασκηθούν στις μορφές έρευνας «που ενθαρρύνουν τη βιωματική και διαθεματική κατανόηση και έρευνα του παρελθόντος, όπως είναι, η οικογενειακή και η τοπική ιστορία, η μουσειακή εκπαίδευση, η μικροϊστορία». Κάτι τέτοιο δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να ξεκινήσουν τη μελέτη τους από το οικείο και το κοντινό παρελθόν καθώς αυτό τους δίνει την ευκαιρία να εξοικειωθούν «με την προσωπική τους ιστορία, την ιστορία της οικογένειας, του σχολείου και της τοπικής κοινότητάς τους».

Μέσα από τα προγράμματα της Τοπικής Ιστορίας οι μαθητές καλούνται να αναδείξουν πηγές, αρχεία, υλικές και άυλες μαρτυρίες, προφορικές ιστορίες, συλλογές, αναμνήσεις και εμπειρίες οι οποίες δύσκολα προσεγγίζονται στην «επίσημη» διδασκαλία της Ιστορίας.

Το αντικείμενο της Τοπικής Ιστορίας δεν είναι σε καμία περίπτωση ξεκομμένο από τη Γενική Ιστορία αλλά αντίθετα εντάσσεται σε αυτήν δημιουργώντας στενές σχέσεις και στηρίζοντάς την. Η ερμηνεία και η κατανόηση των γεγονότων απαιτεί γενική γνώση του ευρύτερου πεδίου.

Η τοπική ιστορία μπορεί να αποτελέσει μια γέφυρα ανάμεσα στη σχολική ιστορία και τη συλλογική μνήμη μυώντας ταυτόχρονα τους μαθητές στις μεθόδους και τα εργαλεία της ιστορικής έρευνας.

Οι διδακτικές στρατηγικές που υιοθετούνται κατά τη διδακτική διαδικασία της τοπικής ιστορίας ενισχύουν τη συλλογική δράση με ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας όπως τις μεθόδους των σχεδίων εργασίας και της έρευνας δράσης, αξιοποιούν τις ιστορικές πηγές, ενισχύουν το σεβασμό της άποψης του «άλλου», οδηγούν στη διαμόρφωση ενός διαφορετικού ιστορικού γίνεσθαι.

Στα θεματικά πεδία δεν υπάρχει περιορισμός. Οι βασικές κατηγορίες των θεμάτων μπορούν να πηγάζουν και να διατυπώνονται από τέσσερις θεμελιακούς τομείς της ανθρώπινης ζωής που είναι ο χώρος, η καθημερινή ζωή, η οικογένεια και η τοπική κοινωνία (Ανδρέου, 2001-2, 18). Για την επιλογή του θέματος ακολουθούνται οι βασικές δομές εκτέλεσης των σχεδίων εργασίας. Δηλαδή ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να διερευνήσει τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, να υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησης των πηγών και δυνατότητα πρόσβασης στους χώρους έρευνας.

Οι μαθητές/τριες μπορεί να:

- Να συλλέξουν γραπτές μαρτυρίες (βιβλία, άρθρα, επιγραφές, ημερολόγια)
- Να καταγράψουν προφορικά στοιχεία (θρύλοι, παραδόσεις, διηγήσεις)
- Να περιγράψουν αρχαιολογικούς-ιστορικούς χώρους, κτίρια, μνημεία, αντικείμενα.
- Να συλλέξουν εργαλεία, οικιακά σκεύη, φορεσιές, χειροτεχνήματα, λογοτεχνικά έργα που αναφέρονται στη ζωή των ανθρώπων της περιοχής, εικαστικά έργα, φωτογραφίες της περιοχής και των κατοίκων της
- Να συλλέξουν τοπικά τραγούδια, ταινίες μορφωτικού ή τουριστικού ενδιαφέροντος για την περιοχή
- Να πραγματοποιήσουν συνεντεύξεις με ηλικιωμένους κατοίκους (ΔΕΠΠΣ, 3942).

Σκοπός και στόχοι του Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Ο Σκοπός του Εκπαιδευτικού Προγράμματος έρχεται να συμπληρώσει τις ήδη υπάρχουσες δράσεις του Μουσείου ενισχύοντας εκπαιδευτικούς και μαθητές να ασχοληθούν ενεργά με την τοπική ιστορία και ειδικότερα την τοπική εκπαιδευτική ιστορία, να γίνουν "ερευνητές" και να αναδείξουν την ιστορία των σχολείων που εργάζονται και φοιτούν, να μελετήσουν αρχαικό υλικό, να συλλέξουν προφορικές μαρτυρίες, να δημιουργήσουν οπτικοακουστικές εφαρμογές, να διατυπώσουν συμπεράσματα για την εκπαιδευτική ζωή στο παρελθόν, να αφυπνίσουν την εκπαιδευτική μνήμη, να αναστοχαστούν την εκπαιδευτική ζωή στο παρόν μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα εκπονήσουν και να ανοίξουν το σχολείο στην κοινότητα.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «**Τα σχολεία αναζητούν την ιστορία τους**» απευθύνεται στους/στις εκπαιδευτικούς των Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Επιμέρους στόχοι για τους μαθητές:

Επιμέρους στόχοι του προγράμματος είναι να αποτελέσει ευκαιρία για μαθητές και μαθήτριες ευκαιρία για:

- Να διερευνήσουν την ιστορία του σχολείου τους.
- Να συλλέξουν και να καταγράψουν διαφορετικές υλικές και άυλες μαρτυρίες που αφορούν στο σχολείο τους όπως σχολικά αρχεία, φωτογραφίες, σχολικά βιβλία, μαρτυρίες παλαιότερων μαθητών και δασκάλων, είδη γραφής και σχολικού εξοπλισμού (π.χ. τσάντες, κασετίνες, ποδιές, πένες).
- Να κατανοήσουν τη δομή της εκπαίδευσης σε παλαιότερες περιόδους.
- Να μάθουν τον τρόπο λειτουργίας των σχολείων και τον τρόπο εργασίας των τότε μαθητών στα πλαίσια λειτουργίας των σχολικών μονάδων και να συγκρίνουν με τη σημερινή εποχή στη Ελλάδα ή σε διαφορετικές χώρες.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες έρευνας στη συλλογή, στην καταγραφή και στην ταξινόμηση του αρχαιακού υλικού.
- Να χρησιμοποιήσουν το σχολικό αρχείο ως εκπαιδευτικό υλικό και ιστορική πηγή.
- Να συμμετέχουν ενεργητικά στην ιστορική έρευνα και την παραγωγή ιστορικής γνώσης.
- Να εμπλακούν εποικοδομητικά στη διαδικασία του Project.
- Να μάθουν να αξιοποιούν πηγές (γραπτές και προφορικές) και να τοποθετούνται κριτικά και γόνιμα ως προς αυτές.
- Να εκφραστούν δημιουργικά μέσω διαφορετικών διαθεματικών δραστηριοτήτων.
- Να αναπτύξουν τον οπτικοακουστικό τους γραμματισμό.
- Να αξιοποιούν το οικείο κεφάλαιο γνώσεων για την οικογενειακή και τοπική εκπαιδευτική ιστορία και να αναγνωρίζουν τη σημασία της διαγενεακής επικοινωνίας και μνήμης.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΚΕ
ΔΙ
ΣΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

- Να ευαισθητοποιηθούν για τη διερεύνηση και την καταγραφή της τοπικής εκπαιδευτικής ιστορίας.

Επιμέρους στόχοι για εκπαιδευτικούς:

- Να γνωρίσουν τρόπους αξιοποίησης αρχαιακού υλικού των σχολείων.
- Να επιμορφωθούν στις μεθόδους προστασίας- συντήρησης κι οργάνωσης αρχαιακού υλικού στο σχολείο τους.
- Να καταγράψουν πληροφορίες μέσω της διερεύνησης του αρχαιακού υλικού (επαγγέλματα, καταγωγή).
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση πολυμεσικών εργαλείων.
- Να αξιοποιούν διαφορετικές μαρτυρίες κατά την προσέγγιση του παρελθόντος συμβάλλοντας στην ανάπτυξη ιστορικής ενσυναίσθησης και κριτικής σκέψης στους μαθητές.
- Να γνωρίσουν και να αναδείξουν στοιχεία της τοπικής εκπαιδευτικής ιστορίας και της περιοχής στην οποία μένουν ή εργάζονται.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες οπτικοακουστικού γραμματισμού.
- Να διευρύνουν την επικοινωνία και συνεργασία του σχολείου τους με φορείς και άτομα στην τοπική κοινωνία.
- Να αναπτύξουν δίκτυα συνεργασίας του σχολείου τους με άλλα σχολεία διερευνώντας κοινές ιστορικές περιόδους και θέματα (π.χ. η χρήση του διδακτηρίου τους κατά την περίοδο της Κατοχής).
- Να συμβάλουν στην παραγωγή ιστορικής γνώσης αναδεικνύοντας άγνωστες ή αθέατες πλευρές του παρελθόντος (π.χ. άγνωστες χρήσεις του κτιρίου όπου στεγάζεται σήμερα το σχολείο ή κτίρια στα οποία λειτούργησε το σχολείο).
- Να συνδέσουν και να ανοίξουν το σχολείο στην ευρύτερη κοινότητα.

Σύνδεση και υλοποίηση του προγράμματος με το σχολικό πρόγραμμα Το παρόν εκπαιδευτικό μπορεί να υλοποιηθεί σε ώρες της Ευέλικτης Ζώνης, ή διαθεματικά μέσα από μαθήματα των αντίστοιχων τάξεων (Γλώσσα, Ιστορία, Μελέτη Περιβάλλοντος). Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί στην Α/θμια εκπαίδευση σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Π.Δ.79/2017).

Νηπιαγωγεία: Τόσο στο πρωινό όσο και στο ολοήμερο πρόγραμμα ως σχέδιο εργασίας.

Δημοτικά Σχολεία: Στις Α', Β', Γ', Δ' τάξεις στη διάρκεια της Ευέλικτης Ζώνης και στις Ε' και Στ' με διάχυση σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα που προσφέρονται σύμφωνα με τις αρχές της διαθεματικότητας.

Β/θμια Εκπαίδευση: Διαθεματικά και στις ώρες της Ερευνητικής Εργασίας

Ειδικότερα προσφέρεται στα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας, της Ιστορίας αλλά και σε μαθήματα όπως η Λογοτεχνία, τα Καλλιτεχνικά, η Κοινωνικής και Πολιτική Αγωγή.

Φορείς συνεργασίας:

- Τμήμα Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης και Ψηφιακών Μέσων Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Πανεπιστήμια
- Περιφέρειες και Διευθύνσεις Εκπαίδευσης
- Γενικά Αρχεία του Κράτους
- Φορείς και Σύλλογοι που ασχολούνται με συναφή θέματα (Αρχείο Οπτικής Επικοινωνίας Ελλάδας, Αρχείων Τάξης, Ελληνική Εταιρεία Ιστορικών της Εκπαίδευσης, Ομάδες Προφορικής Ιστορίας)
- Στελέχη της Εκπαίδευσης και Ειδικοί Επιστήμονες

Διάχυση αποτελεσμάτων των δράσεων του Εκπαιδευτικού Προγράμματος

- Διοργάνωση ημερίδων
- Ιστολόγιο Θεματικού δικτύου
- Ιστοσελίδες Περιφερειακών Διευθύνσεων και Διευθύνσεων Εκπαίδευσης Αττικής.
- Σχολικές Ιστοσελίδες, Σχολικές εφημερίδες ψηφιακής μορφής
- Οργάνωση μουσειακών εκθέσεων
- Επιστημονικά Συνέδρια
- Δημιουργία έντυπου και ψηφιακού υλικού
- Παρουσίαση των δράσεων των μαθητών σε Φεστιβάλ Παιδείας και σε δια ζώσης εκδηλώσεις
- Δελτία Τύπου - δημοσίευση σε ΜΜΕ
- Ειδική εκδήλωση στο τέλος του σχολικού έτους

Βιβλιογραφία

1. Αγγελάκος, Κ., Κόκκινος, Γ., (επιμ.) (2004). *Η Διαθεματικότητα στο Σύγχρονο Σχολείο και η Διδασκαλία της Ιστορίας με τη Χρήση Πηγών*, Αθήνα, Μεταίχιμο.
2. Ανδρεάδου, Χ., (2002). «Η διδασκαλία της ιστορίας και η καλλιέργεια δεξιοτήτων στο δημοτικό σχολείο», *Στο Περιθώριο της Σελίδας*, 3, 20-26.
3. Ανδρέου, Α. (2001-2). «Από τη γενική στην τοπική ιστορία ή «όταν ο Κώττας αντάμωσε τους Loerold Von Ranke και March Bloch», *Μακεδόν*, 9, 13-25.
4. Αντύπας, Κ. (2014). Η δημιουργία σχολικού μουσείου ως διδακτική πράξη-Η περίπτωση του 1ου ΓΕΛ Πειραιά, στο Γ. Μπίκος & Α. Κανιάρη (επιμ.) *Μουσειολογία, Πολιτιστική Διαχείριση και Εκπαίδευση*, Αθήνα: Γρηγόρης, σ. 227-238.
5. Βαϊνά, Μ. (2002). *Δραστηριότητες Τοπικής Ιστορίας*, Αθήνα, Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
6. Βαμβακίδου, Ι. (2001-2). «Ιστορία και καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης. Το μάθημα της ιστορίας ως μάθημα κοινωνικής ιστορίας», *Μακεδόν*, 9, 39-52
7. Βερτσέτης, Α. (2003). *Διδακτική της Ιστορίας*, Αθήνα.
8. Βλαχάκη, Μ. (2018). «Μία έρευνα δράση για την προσέγγιση του εθνοπολιτισμικού «άλλου»: Ανακαλύπτοντας το διαφορετικό παρελθόν, μετασχηματίζοντας στερεοτυπικές αντιλήψεις στο παρόν», Πρακτικά Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου «Σχολείο ανοιχτό στις κοινωνικές και παιδαγωγικές προκλήσεις», ΥΠ.Ε.Π.Θ, Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας, 4,5,6/5/2018, Θεσσαλονίκη, σ-98-104, Διαθέσιμο: http://www.anoixtosxoleio.kmaked.eu/images/tomos_syn2c.pdf
9. Βλαχάκη, Μ. (2016). «Το αρχείο και το αντι-αρχείο ενός σχολείου: ανακαλύπτοντας μία διαφορετική ιστορία» Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου Προφορικής Ιστορίας με θέμα «Αντι-αρχεία της Ιστορίας: Επανεξετάζοντας την Ιστορία από τα Κάτω», 3-5/6/2016, Θεσσαλονίκη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Ένωση Προφορικής Ιστορίας, Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού Καλαμαριάς.(υπό έκδοση ως e-book με τίτλο «Ιστορία και Αντι-αρχεία» από την Ένωση Προφορικής Ιστορίας)
10. Bloch, M. (1996). *Απολογία για την ιστορία. Το επάγγελμα του ιστορικού*, μτφρ. Κ. Γαγανάκης, Αθήνα: Εναλλακτικές Εκδόσεις.
11. Βρεττός, Γ. (1996). *Σχεδιασμός και Αξιολόγηση Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας*, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη.
12. Βρεττός, Γ., (2001). «Πρόγραμμα διδασκαλίας της τοπικής ιστορίας», *Στο Περιθώριο της Σελίδας*, 1, 7.
13. Βώρος, Φ., (1997). «Τοπική ιστορία. Προσπάθεια επισήμανσης των διαστάσεων του ζητήματος από παιδαγωγική σκοπιά», *Θαλλώ*, 9, 165-179.
14. Γελαδάκη, Σ. & Παπαδημητρίου, Π. (2014). Όταν τα αρχεία μιλούν: η αξιοποίηση των σχολικών αρχείων, στο Γ. Μπίκος & Α. Κανιάρη (επιμ.) *Μουσειολογία, Πολιτιστική Διαχείριση και Εκπαίδευση*, Αθήνα: Γρηγόρης, σ. 215-226.
15. Γουλής, Δ. (2016). «Οι αφηγήσεις των απόντων: δημιουργικές ανασυνθέσεις του παρελθόντος μιας γειτονιάς μέσα από το αρχαιακό υλικό του σχολείου της», στο Κωτόπουλος Η. Τ., Βακάλη Α., Νάνου Β. & Σουλιώτη Δ. (2016). Πρακτικά 2ου Διεθνούς Συνεδρίου «Δημιουργική Γραφή», 1-4 Οκτωβρίου 2015. ISBN: 978- 618-81047-3-0 http://cwconference.web.uowm.gr/archives/goulis_article.pdf

16. Γουλής, Δ., (2017). «Αναζητώντας το εβραϊκό παρελθόν μιας γειτονιάς μέσα από τα αρχεία του σχολείου της. Μια διδακτική πρόταση τοπικής ιστορίας», Συμπόσιο Έδρας Εβραϊκών Σπουδών «*Δημογραφικές και κοινωνικές εξελίξεις στο πλαίσιο της εβραϊκής κοινότητας Θεσσαλονίκης - Αρχειακές διαθεσιμότητες 1912-1962*», Θεσσαλονίκη, 8-10 Ιανουαρίου 2017, Ινστιτούτο Γκαίτε (υπό έκδοση) εκδ. «Αλεξάνδρεια».
17. Γουστέρης Σ., (1998). «*Η Διδασκαλία της Ιστορίας στο Δημοτικό Σχολείο*», Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη.
18. Γρόλλιος, Γ., Παπαναστασίου, Τ., και Τάκη, Β., (1997). «*Η αναθεώρηση του εγχειριδίου της Δ΄ τάξης στο δημοτικό σχολείο*», *Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης*, 46, 34-46 (α΄ μέρος).
19. Γρόλλιος, Γ., Παπαναστασίου, Τ. και Τάκη, Β., (1997). «*Η αναθεώρηση του εγχειριδίου της Δ΄ τάξης στο δημοτικό σχολείο*», *Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης*, 47, 81-89 (β΄ μέρος).
20. Γρόλλιος, Γ., (1998). «*Επιστήμη της ιστορίας, σχολικά εγχειρίδια και διαδικασίες παραγωγής της σχολικής ιστορίας*», *Μακεδόν*, 5, 17-28.
21. Γρόσδος, Σ., (2002). «*Το λογοτεχνικό ταξίδι της ιστορίας*», Στο Περιθώριο της Σελίδας, 2, 8-14
22. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΦΕΚ 1366/τ. Β (18-10-2001), ΦΕΚ 1373/τ. Β΄ (18-10-2001), ΦΕΚ 1376/τ. Β΄(18-10-2001)
23. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, (2019) Τεύχος 19, «*Προγράμματα σπουδών – Σχολικά Εγχειρίδια: από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον*». Πρακτικά Ημερίδας που συνδιοργανώθηκε από το ΙΕΠ και το Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης. Διαθέσιμο <http://www.iep.edu.gr/library/index.php/115-2012-09-19-21-40-04/epitheorisi-ekpaideftikon-thematon>
24. Ιωαννίδης, Ν., (2002). «*Η διδασκαλία της ιστορίας στο δημοτικό με τη βοήθεια ιστορικών πηγών*», *Η Λέσχη των Εκπαιδευτικών*, 27, 22-24.
25. Κανάρη, Χ. & Ράπτου, Θ. (2016). Αναζητώντας αφηγήσεις στο μουσείο: Ένα πλαίσιο συνεργασίας και ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών στο *Προγράμματα Σπουδών-Σχολικά Εγχειρίδια: Από το παρελθόν, στο παρόν και το μέλλον, Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου*, Τόμος Α, σ. 720-730, <http://www.ekedisy.gr/wp-content/uploads/2016/11/%CE%A4%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82-%CE%B1.pdf>
26. Κανταρτζή, Ε., (2002). *Ιστορική Αναδρομή της Εικονογράφησης των Παιδικών και Σχολικών Βιβλίων*, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη.
27. Κανταρτζή, Ε., (2003). *Τα στερεότυπα του ρόλου των φύλων στα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού σχολείου*, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη.
28. Κανταρτζή, Ε. . *Το σχολικό βιβλίο και η εικονογράφησή του (1834-1980)*, Ιστορική Συλλογή Σχολικών Εγχειριδίων Αθήνα: ΙΕΠ διαθέσιμο http://e-library.iep.edu.gr/iep/articles/presentation/page_001.html?prev=true
29. Καυκά, Δ. «*Η διδακτική αξιοποίηση των λαϊκών παραδόσεων στην τοπική ιστορία*», *Η Λέσχη των Εκπαιδευτικών*, 27, 10-13.
30. Καψάλης, Α., Χαραλάμπους, Δ., (1995) *Σχολικά Εγχειρίδια. Θεσμική Εξέλιξη και Σύγχρονη προβληματική*, Αθήνα, Έκφραση.
31. Κόκκινος, Γ., (1998). Από την Ιστορία στις Ιστορίες, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα
32. Κύρδη, Κ., Σπανέλλη, Τ., Τσιαγκάνη, Ν., (2002). *Χρονοταξιδευτές στην Πύλη των λεόντων. Γλώσσα-Ιστορία Γ΄ Δημοτικού. Μια Διαθεματική Προσέγγιση*, Αθήνα, Μεταίχιμο.

33. Λεοντσίνας, Γ. (2000). «Πλαίσιο θεωρητικών και μεθοδολογικών αρχών ενός προγράμματος σπουδών της τοπικής ιστορίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση», *Μακεδόν*, 7, 35-63.
34. Μαυροσκούφης, Δ. (1989). «Σχέδιο μαθήματος ιστορίας με βάση το διαλεκτικό μοντέλο διδασκαλίας», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 49, 29-35
35. Μπίκος, Γ. & Κανιάρη, Α. (επιμ.) *Μουσειολογία, Πολιτιστική Διαχείριση και Εκπαίδευση*, Αθήνα: Γρηγόρης.
36. Μονιότ, Η. (2002). *Η Διδακτική της Ιστορίας*, Αθήνα, Μεταίχμιο
37. Νικολόπουλος, Ν., (χ.χ.) *Το Μάθημα της Ιστορίας, Γενική και Διδακτική Προσέγγιση*, Αθήνα, Ζευς.
38. Ντούσας, Δ., (1994). «Διδασκαλία στο μάθημα της ιστορίας με ομάδες μαθητών», *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, 26, 54-56.
39. Πανταζής, Β. (2004). «Το "δικό μου" και το "ξένο": δυνατότητες διαπολιτισμικής κατανόησης και διεύρυνσης της ταυτότητας στο μάθημα της ιστορίας», *Επιστήμες της Αγωγής*, 1, 75-93.
40. Πελαγίδης, Σ., (2002). *Οι Γραπτές Πηγές στα Βιβλία Ιστορίας του Δημοτικού Σχολείου*, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη.
41. Ρεπούση, Μ., (2000). «Τοπικές ιστορίες στο σχολείο», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 112, 97-108.
42. Ρεπούση, Μ., (2000). «Ένας ηλεκτρονικός τόπος ιστορίας», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 115, 67-79
43. Sebba, J., (2000). *Ιστορία για Όλους. Διδακτικές Προτάσεις για το Μάθημα της Ιστορίας στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο*, Αθήνα, Μεταίχμιο.
44. Τόμπσον, Π. (2002). *Φωνές από το παρελθόν. Προφορική ιστορία*. Αθήνα: Πλέθρον.
45. Ferro, M., (2000). *Πώς Αφηγούνται την Ιστορία στα Παιδιά σε Ολόκληρο τον Κόσμο*, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Ξενόγλωσση

1. Booth, M., (1987). "Ages and concepts: A critique of the Piagetian approach to history teaching", in C. Portal (ed) *The History Curriculum for Teachers*, The Falmer Press, London, 22-38.
2. Council of Europe, (2018). *Quality History Education in the 21st Century, Principles and Guidelines*.
3. Counsell, C., Burn K. & Chapman A. (2016). *Masterclass in History Education: Transforming Teaching and Learning*. London: Bloombury
4. Ercikan K. & Seixas P. (2015). *New Directions in Assessing Historical Thinking*, New York: Routledge.
5. Frazel, M., (2010). *Digital Storytelling Guide for educators*, ISTE, USA.
6. Goulis, D. (2018). «From Rezi Vardar to Xirokrini (1926-1934): A Study of the History of a Neighborhood through the Archives of its School and an Educational Proposal upon Teaching the Holocaust and New Perspectives», *International Conference: People of the Mediterranean: Patterns, Networks and Conflicts (1492-1945)*, University of Haifa and University of Tel Aviv, Haifa & Tel Aviv, 10 June 2018 - 14 June 2018.
7. Lévesque, S. (2008). *Thinking Historically. Educating Students for the Twenty-First Century*. University of Toronto Press.
8. Nakou, I. & Barca, I. (2010). *Contemporary public debates over history education. A volume in International Review of History Education*, (27-46), Charlotte, N.C.: Information Age Publishing.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΚΕ
ΔΙ
ΣΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

9. Ohler, J. (2008). *Digital Storytelling in the Classroom. New media pathways to Literacy, Learning and Creativity*, Corwin Press.
10. Prost, A (1996). *Douze legons sur l'histoire*, Editions du Seuil, Παρίσι, 1996.
11. Seixas, P. and Morton, T. (2013). *The Big Six Historical Thinking Concepts*. Toronto: Nelson.
12. Vlachaki, M.(2005). "Making the history of our school- museum alive" *ICOM- ICME Conference "Can Oral History Speak?"*, Nafplion, 18-21/10/2005.
Διαθέσιμο:
http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/icme/pdf/Conference_papers/2004-2005/ICME_2005_vlachaki.pdf

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΑΡΘΡΑ

Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, (2019) Τεύχος 19, «Προγράμματα σπουδών – Σχολικά Εγχειρίδια: από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον». Πρακτικά Ημερίδας που συνδιοργανώθηκε από το ΙΕΠ και το Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης. Διαθέσιμο <http://www.iep.edu.gr/library/index.php/115-2012-09-19-21-40-04/epitheorisi-ekpaideftikon-thematon>

Κανταρτζή, Ε. . *Το σχολικό βιβλίο και η εικονογράφηση του (1834-1980)*, Ιστορική Συλλογή Σχολικών Εγχειριδίων Αθήνα: ΙΕΠ διαθέσιμο http://e-library.iep.edu.gr/iep/articles/presentation/page_001.html?prev=true

Παπαδημητρίου, Γ. (2016). *Ο μαθητικός τύπος ως άτυπο σχολικό αρχείο. Η περίπτωση του μαθητικού περιοδικού Γλαυξ*, Πρακτικά Α' Πανελληνίου Συνεδρίου Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης

Πλατανιώτης, Λ. *Παιδί και ιστορικά αρχεία*

[«Αξιοποιώντας τα σχολικά αρχεία. Μια πρόταση ερευνητικής εργασίας και η υλοποίησή της», Τομές στην Ελληνική Εκπαίδευση. Τα χρόνια του Πολέμου και της Κατοχής, Πρακτικά Ημερίδας, 2ο Πρότυπο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Αθηνών, Σάββατο 19 Οκτωβρίου 2013, Αθήνα 2015, σ. 119-124.](#)

Τασούλα Βερβενιώτη-Γιούλη , [Προφορική Ιστορία και σχολείο](#)

[Ψηφιακές αφηγήσεις Τοπικής Ιστορίας από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Σερρών](#). Πολλές από αυτές αφορούν ιστορίες σχολείων.

ΓΑΚ Εύβοιας, [Η τοπική ιστορία στο σχολείο. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις](#)

[Η εκπαίδευση στην περιοχή της Πέλλας στον 19ο αιώνα και μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα](#)" Πρακτικά Συνεδρίου.

Κουτσουνά, Ζ. (2008). [Δικτατορία \(1967-1974\) και Σχολείο:οι αποκαλύψεις ενός σχολικού αρχείου](#), Μεταπτυχιακή εργασία ΑΠΘ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Ελένη Καλαφάτη, [Τα σχολικά κτίρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης](#)

[Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, Αρχιτέκτονας, ΕΜΠ, Αρχείο Νεότερης Αρχιτεκτονικής, Μουσείο Μπενάκη](#)

Το εκπαιδευτικό υλικό εμπλουτίζεται συνέχεια και μπορείτε να το βρείτε αναρτημένο [ΕΛΩ https://ekedisy.blogspot.com/2020/03/6-6-cosmote-history-channel.html](https://ekedisy.blogspot.com/2020/03/6-6-cosmote-history-channel.html)

ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εικονική Περιήγηση μέσα από φωτογραφικό υλικό. Μια φωτογραφική περιήγηση στα εκθέματα και στις αίθουσες του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης.

Συλλογές του Μουσείου ανά θεματική κατηγορία. Μια περιήγηση στις Συλλογές του Μουσείου Σχολικής Ζωής. Τα τεκμήρια είναι χωρισμένα ανά θεματική κατηγορία (π.χ αναγνωστικά, φωτογραφίες, αντικείμενα, τετράδια κλπ.).

Μουσείο Προφορικής Ιστορίας του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης μπορείτε να ακούσετε προφορικές μαρτυρίες σχετικά με τη σχολική ζωή.

ΒΙΝΤΕΟ-ΤΑΙΝΙΕΣ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

Στο κανάλι του Μουσείου You Tube [εδώ](#) μπορείτε να δείτε τις εκπαιδευτικές ταινίες των σχολείων από τους 6 Διεθνείς Μαθητικούς Διαγωνισμούς του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης που συνδιοργάνωσε με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Τμήμα Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης και Ψηφιακών Μέσων.

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

[«Να μαθαίνω γράμματα»](#) Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα από την Άλωση μέχρι τα πρώτα χρόνια της εποχής του Όθωνα. Ο ρόλος της εκκλησίας, η επανάσταση της τυπογραφίας, η εποχή του διαφωτισμού, οι προσπάθειες του Καποδίστρια. Μεγάλες μορφές όπως ο Ρήγας, ο Κοραΐς, δίνουν τη δική τους μάχη ώστε να φτάσουμε από τους σκοτεινούς αιώνες και τον αναλφαβητισμό στην αυγή μιας νέας εποχής με το Ανεξάρτητο Ελληνικό Κράτος» Με την επιστημονική επιμέλεια του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης για το COSMOTV HISTORY.

ΒΙΝΤΕΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στο κανάλι του [You Tube](#) το Μουσείο αναπτύσσει μια σειρά από δραστηριότητες με υλικό από τις Συλλογές του, τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα εργαστήρια που πραγματοποιεί.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ

Στο blog <https://ekedisy.blogspot.com/> του Μουσείου αναρτώνται συνέχεια δραστηριότητες και υλικό το οποίο μπορείτε να χρησιμοποιείτε. Ενδεικτικά προτείνονται:

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

[Μένουμε σπίτι-Παίζουμε MEMORY](#). Memory Game on line με τους ήρωες από το παλιό Αλφαβητάρι!

[Μένουμε σπίτι-Παίζουμε παζλ on line](#). Διαδικτυακό παζλ με τον Μίμη και τη Λόλα.

[Μένουμε σπίτι-Δραστηριότητες για το Παλιό Σχολείο-Η σχολική τάξη.](#)

[Μένουμε σπίτι-Δραστηριότητες για το Παλιό Σχολείο. Η σχολική τσάντα.](#)

[Μένουμε σπίτι- Ο κινηματογράφος στην τάξη.](#) Υλικό με ταινίες που έχουν ως θέμα την εκπαίδευση.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στη βιβλιοθήκη και στις δημοσιεύσεις του Μουσείου μπορείτε να βρείτε πολλά άρθρα, βιβλία, πρακτικά Συνεδρίων με ελεύθερη πρόσβαση. Ενδεικτικά προτείνουμε:

[Τα παλιά μας αλφαβητάρια](#), άρθρο της Ευαγγελίας Κανταρτζή.

[Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα: Σχολείο και Πολιτισμός»](#), (5 τόμοι).

[Πρακτικά του 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα: Αναζητώντας την καινοτομία, την τέχνη, τη δημιουργικότητα»](#) (4 τόμοι).

[Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Η εκπαίδευση στον 21ο αιώνα. Θεωρία και πράξη. Αναζητώντας το ελκυστικό και αποτελεσματικό σχολείο»](#) (2 τόμοι).

[Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Προγράμματα Σπουδών – Σχολικά εγχειρίδια Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον»](#) (4 τόμοι).